

## Bijelo Polje - kulturna ruta

1. Crkva svetog Petra
2. Gradska džamija
3. Zavičajni muzej
4. Park pjesnika
5. Kuća Rista Ratkovića
6. Glavni gradski trg
7. Crkva svetog Nikole u Nikoljcu
8. Stari most na Bistrici i crkva u Voljavcu
9. Selo Bistrica
10. Manastir svetog Nikole u Podvrhu

## Crkva Svetog Apostola Petra



Središte oko kog je prije osam stotina godina počelo da se razvija i širi naselje nalazi se upravo ovdje, na mjestu gdje je humski knez Miroslav 1196. godine podigao crkvu Svetog Apostola Petra. Tipičan primjer preplitanja romanske i vizantijske arhitekture, crkva je više puta prepravljana i dograđivana, da bi u 16. vijeku bila pretvorena u džamiju. Knez Miroslav je za svoju zadužbinu naručio i izradu posebnog jevanđelistara. Raskošno ukrašen i pozlaćen, ovaj rukopis nastao krajem 12. vijeka, najstariji je sačuvani ćirilčni rukopis na srpskom jeziku. Jedinstveno u istoriji svjetske kulture, Miroslavljevo jevanđelje uvršćeno je u *Uneskovu listu Pamćenje svijeta* kao jedan od najvažnijih pokretnih spomenika svjetske kulturne baštine.

## Gradska džamija

Prema narodnom predanju Gradska (Jusufa) džamija u Bijelom Polju nekada se nalazila u selu Jabučino nadomak grada. U strahu da posle povlačenja turske vojske sa tog područja ne bude prepuštena propasti, mještani su je u roku od dva dana prenijeli na rukama, kamen po kamen, u koloni dugoj deset kilometara. Džamija, jedina u užem gradskom jezgru, na sadašnjoj lokaciji nalazi se od 1741. godine. U samom centru grada nekada je postojala i džamija sa drvenim minaretom koja je srušena za vrijeme savezničkog bombardovanja Bijelog Polja.



## Zavičajni Muzej

Šetnjom kroz Zavičajni muzej postepeno ćete otkrivati istoriju bijelopoljskog kraja. Kamena sjekira iz neolita, rimski raonik, srednjovjekovni buzdovan, dočaraće vam kako se živjelo u ovim krajevima još od vremena praistorijskih naseobina. Tu se čuva i Brskovski novčić, prvi srebrni



novac kovan na ovim prostorima, koji je svoje mjesto našao čak i u Danteovoj *Božanstvenoj komediji*. Blaga numizmatičke, arheološke, istorijske, etnološke i umjetničke zbirke, smještene su u zgradi iz 1905. godine koja je i sama svojevrsni spomenik kulture.

## Park pjesnika

Kada bi se pravila književna mapa Crne Gore, bijelopoljski kraj, zavičaj mnogih poznatih književnika, imao bi posebno mjesto. Neki od njih su ovjekovječeni u jednom od najljepših gradskih parkova, Parku pjesnika. Risto Ratković - prvi crnogorski romanopisac i jedan od najboljih pjesnika; Čamil Sijarić - pisac koji je prvi na književnu scenu posleratne Jugoslavije uveo Sandžak, njegove ljude, običaje i jezik; Miodrag Bulatović - začetnik modernističke poezije u posleratnoj književnosti, autor čija su djela prevedena na preko dvadeset jezika. U parku nedostaje Avdo Medvedović, jedan od najznačajnijih narodnih pjesnika - pjevača sa ovih prostora, a po mnogima i najveći guslar 20. vijeka čija se djela izučavaju na Harvardu.



## Kuća Rista Ratkovića

Pred vama se nalazi jedna od najljepših kuća u Bijelom Polju i jedan od rijetkih sačuvanih primjeraka orijentalne arhitekture sa početka 20. vijeka. U ovoj kući odrastao je tvorac prvog modernog romana u Crnoj Gori, Risto Ratković. Vjerovatno je tu, još kao dječak, u svom notesu zabilježio da ga "ne zadovoljava stvarnost, da ona nije sve". Odgovore je tražio u poeziji, a kad ni ona nije mogla da ublaži životne nedaće kriknuo je „*Poezijo, sram te bilo!*“



## Glavni gradski trg

Ako je vjerovati legendi, ovdje se nekada nalazilo nepregledno polje bijelih rada, po kome je grad i dobio ime - Bijelo Polje, ili na turskom - Akovo.

Danas se tu nalazi monumentalni spomenik posvećen borcima Narodnooslobodilačke borbe, koji podsjeća brojne prolaznike na Drugi svjetski rat i žrtve koje je ovaj kraj podnio u borbi protiv fašizma. I pola tone teška zvijezda petokraka najbolje se vidi baš sa Glavnog gradskog trga. U neposrednoj blizini nalaze se brojni restorani, poslastičarnice i pekare gdje možete probati neke od čuvenih bijelopoljskih specijaliteta, kao što su mantije, heljdija, jagnjetina u mlijeku, urmašice i tulumbe.



## Crkva Svetog Nikole u Nikoljcu

Sa druge strane Lima u naselju Nikoljac nalazi se crkva Svetog Nikole, čuvena po ljepoti fresaka i ikonostasa. Pretpostavlja se da je crkva podignuta krajem 14. vijeka kao zadužbina kralja Milutina. Oko crkve se ubrzo razvio trg - Nikolj Pazar, a potom i čitavo naselje - Nikoljac. Nadaleko poznata po prepisivačkoj djelatnosti u svojoj riznici sačuvala je neke od najznačajnijih rukopisa i štampanih knjiga nastalih u periodu od 13. do 19. vijeka, kao i ikone majstora iz čuvene bijelopoljske svešteničke i ikonopisačke porodice Lazović.



## Most i crkva Presvete Bogorodice u Voljavcu

Na putu od Bijelog Polja do sela Bistrice preći ćete preko starog kamenog mosta. Kažu da je to najstariji spomenik iz turskog doba na ovim prostorima. Oko njega su se isplele mnoge legende. Jedna kaže da je sagrađen od maltera koji su majstori pravili od planinskog mlijeka i jaja. U blizini mosta nalazi se i jedna od najstarijih crkava u ovom kraju.



Crkva Presvete Bogorodice u Voljavcu, sagrađena krajem 12. vijeka, jedna je od prvih zadužbina velikog župana Stefana Nemanje u ovom kraju. Crkva je bila poznata i po bogatim vinogradima, a još i danas pored nje raste čuvena dugovječna vinova loza.

## Selo Bistrica

Idilčni pejzaži ovog sela u dolini rijeke Bistrice kriju bogatu i zanimljivu istoriju. Prva sijalica u čitavom okrugu zasijala je upravo ovdje. Za njom su stigli i prvi radio aparati, pa su mnogi Bjelopoljci dolazili u Bistricu na večerinke da slušaju vijesti. U selu pored rijeke gradile su se brojne vodenice, a uz njih, još krajem 19. vijeka i prve kafane (kahve), pa otuda i stari naziv sela - Kahve. Bistrica je poznata i po dugovječnom čardaku Hasanbegovića, srušenom sedamdesetih godina prošlog vijeka. Trospratni čardak jedini je uspio da preživi sve bune i ratove jer su u njemu složno živjele dvije porodice različite vjere. "Dirnuo ga niko nije, čuvalo ga vjere dvije..."



## Manastir Podvrh

Već vjekovima Đalovića klisura skriva jednu od najneobičnijih sakralnih građevina u ovom kraju, crkvu Svetog Nikole u Podvrhu. Neupadljiv spoljašnosti, koja više podsjeća na seosku kolibu nego na crkvu, teško je i naslutiti da se tu nalazi jedan od najljepših primjera postvizantijske umjetnosti na Balkanu, pozlaćeni ikonostas, djelo čuvenih majstora Kozme i Radula. Zidove crkve živopisao je početkom 17. vijeka pop Strahinja iz Budimlja, najbolji freskopisac tog vremena, a u riznici je pronađeno Divoševo jevanđelje, jedan od najstarijih ćirilčnih rukopisa na pergamentu.



### Turistička organizacija Bijelo Polje

Adresa: Nedjeljka Merdovića bb  
Sportska dvorana Nikoljac  
Tel/fax: +382 (0) 50 484 795



### Hoteli

**Hotel Dominus** - Đordija Stanića br. 31  
Tel: +382 (0) 50 432 733  
E-mail: dominusbp@t-com.me  
www.hoteldominus.com

**Hotel Royal** - Treća sandžacka bb  
Tel: +382 (0) 50 431 900  
E-mail: royal@businesspeople.me  
www.hotel-royal.me

**Hotel Bijela Rada** - Slobode bb  
Tel: +382 (0) 68 866 456  
E-mail: htl.bijelarada@gmail.com

**Mali hotel MB dvori** - Rakonje bb  
Tel: +382 (0)50 488 571  
E-Mail: mbdvori@t-com.me

**Motel Durmitor** - Rakonje bb  
Tel: +382 (0)50 488 111  
E-mail: durmitorbp@t-com.me

**Motel Ravna Rijeka** - Ravna Rijeka bb  
Tel: +382 (0)50 476 590  
E-mail: slavkofustic@t-com.me

### Restorani nacionalne kuhinje

**Restoran Regina** - Omladinska bb,  
Tel: +382 (0) 50 431 599

**Restoran Evropa** - Tršova bb  
Tel: +382 (0) 69 490 327

**Restoran Centar** - Muniba Kućevića bb  
Tel: +382 (0) 69 135 111

**Restoran Bon Vivan** - Stari Tržni centar  
Tel: +382 (0) 69 154 356  
www.bonvivan.me

## Heljdija

Dok ste u Bijelom Polju, obavezno probajte tradicionalnu bijelopoljsku heljdiju. Tajna ove pite od heljdinog brašna je u svježem siru i kajmaku sa okolnih planina. Služi se kao predjelo, a uz nju je najbolje popiti šolju jogurta ili kisjelog mlijeka.



### Kako stići - Transport



**Avio transport:** najbliži aerodrom je u Podgorici udaljen 130 km



**Voz:** glavna željeznička pruga Bar - Beograd prolazi kroz Bijelo Polje



www.zcg-prevoz.me Željeznička stanica Bijelo Polje Tel: +382 (0) 50 478 560



**Autobus:** dobro povezan autobuskim linijama sa svim gradovima u regionu  
Autobuska stanica Bijelo Polje Tel: +382 (0) 50 432 219



**Automobil:** Magistralnim putem od Podgorice (121 km), od Berana (37 km), od Mojkovca (30 km), od Kolašina (51 km), od Beograda (350 km).

## Dobro došli!

Nalazite se u Bijelom Polju, u pitomoj i živopisnoj dolini Lima, okruženi visokim planinama i bistrim vodama, pored jedne od najljepših i najtajnovitijih pećina na svijetu - Đalovića pećine. I dok uživate u čarima netaknute prirode, ne zaboravite da se nalazite u gradu bogate istorije, naseljenom još od neolita. Nastao je na raskršnici karavanskih drumova, na mjestu gdje se sudaraju vjetrovi istoka i zapada, ukrštaju i prozimaju različite kulture.

**Kulturna ruta Bijelog Polja** vodi vas do najzanimljivijih mjesta u gradu, na kojima ćete otkriti zašto je Bijelo Polje grad sa književne mape i kako su mu to vile dale ime. Saznaćete istoriju najznačajnije knjige sa ovih prostora koja je proputovala petnaestak hiljada kilometara dok su je čuvali viadari, monasi, ministri i vojnici. Otkrićete kako su mještani jednog sela na rukama prenijeli džamiju i gdje je to zasvijetlila prva sijalica u ovom kraju.

ZAKORAČITE U ISTORIJU BIJELOG POLJA!



Više informacija o kulturnoj ruti i pomoć u organizaciji ture možete dobiti u Turističkoj organizaciji Bijelo Polje

Radno vrijeme:  
radnim danima: 08h do 16h

Adresa: Nedjeljka Merdovića bb,  
(Sportska dvorana "Nikoljac")  
84 000 Bijelo Polje

Tel/fax: +382 (0) 50 484 795



Iako ne postoji obilježena biciklistička staza, čitavu trasu rute, moguće je obići planinskim biciklom.

## Mostovi na Limu

Rijeka Lim neraskidivo je vezana za sudbinu Bijelog Polja. Mostovi na Limu bili su granica, carina i kapija za ulaz u grad. Prvi put se spominju još u 15. vijeku. I danas se pamti velika poplava kada je nabujali Lim, posle 11 dana neprekidne kiše, novembra 1896. godine, odnio i most i stražaru koja se na njemu nalazila. Četrdeset dana trebalo je Limu da se vrati u svoje korito, a za to vrijeme Nikoljac je bio odsječen od grada. Da bi podigli novi most mnogi Bjelopoljci davali su novčane priloge, a neki su i preuzimali obavezu da izdržavaju po jednog radnika dok se most ne završi. Ni to nije bilo dovoljno, pa se zbog nedostatka sredstava nije izgradio novi kameni most, nego je obnovljen i kamenom ojačan stari.

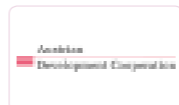
## Kisjele vode

Nadaleko su čuveni izvori kisjele vode kod Bijelog Polja. Legenda kaže da su se tom vodom umivale vile sa Bjelasice i da baš njoj duguju vječnu mladost i ljepotu, a o njenoj ljekovitosti držale su se međunarodne konferencije i simpozijumi. U neposrednoj blizini Bijelog Polja nalazi se nekoliko izvora: Čeoče, Banje Selo i "Kisjele Vode" I i II. Korišćeni su od davnina, a zabilježeno je da je „Kraljevski ljekoviti izvor“ bio opremljen još od 1937. godine. Mineralne vode sa ovog područja su ugljeno-kisjele i intenzivno gazirane, a preporučuju se kod mnogih hroničnih oboljenja želuca, jetre, žuči, šećerne bolesti i bubrežnog pijeska. Ove ljekovite vode koriste se i u druge svrhe. Kažu da se od njih prave najbolji špriceri, a tajna dobre pite od heljde upravo se krije u kisjeljoj vodi.



## Bijelo Polje – Grad Festivala

Grad Lima, knjige i kulture, Bijelo Polje je i grad festivala. Ljeto je u znaku muzike. U julu se održava međunarodni džez festival „White field“, a početkom avgusta Međunarodni festival tamburaških orkestara koji okuplja najbolje orkestre iz regiona. *Ratkovićeve večeri poezije* najznačajnija su književna manifestacija, a dugogodišnju tradiciju ima i *Festival Dramskih Amatera Crne Gore*, koji više od četrdeset godina okuplja najvažnija amaterska pozorišta iz zemlje. Proljeće se u Bijelom Polju već dvadeset godina dočekuje velikom izložbom na kojoj se predstavljaju radovi mladih autora iz Bijelog Polja - *Bjelopoljsko slikarsko proleće*.



www.montenegro.travel

# MONTE NEGRO



## KULTURNA RUTA

Bijelo Polje